

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 7. februarja 1872.

Obseg: Kje prav za prav je korenina, da mnogo posestev pride na kant? — Gospodarska novica. — Kdor ni nesreče ognja zavarovan, vsak dan je v nevarnosti. — Ali naj bi bil učitelj tudi za naprej orglavec in cerkovnik ali ne? (Konec.) — Na Koprivniku. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kje prav za prav je korenina, da mnogo posestev pride na kant?

Sestavek 4. lista letošnjih „Novic“ govori o tem, zakaj da pri nas pride mnogo posestev na kant, namreč, da krivi tega so preveliki davki in posestvu neprimerne dote. Ta dva vzroka, pravi pisatelj, sta korenina, da toliko posestev pride na kant.

Jaz pa vem še nekaj drugega, kar ni omenil pisatelj in kar po mojih mislih je glavni vzrok.

Dokler kmetovalec ne bode dajal zemlji, česar potrebuje, da more rastlina živeti in vspešno rasti, — dokler se umno ne bode poprijel živinoreje, — dokler ne bode pametno oskrboval gnojišč, ne gnojil travnikov, gozde pa sekaval neusmiljeno, ga bodo tlačili davki še huje in naposled pokopali.

V drugih deželah, kjer tudi so veliki davki, dote in iste vojaške postave, so tudi na vse načine ugibali, kaj je krivo, da si kmet, vkljub svoji pridnosti, ne more pomagati na bolje.

Tudi tam je bilo ravno tako, kakor je pri nas; le mala peščica je bila, ki je pametno gospodarila. Ta mala peščica so bili nekteri veliki posestniki, nekteri duhovniki in tu tam kakošen učitelj. Ti so napravili umna gnojišča, nakupili so plemenite živine in delali na polji tako, da je bilo očividno, da so več in boljšega sadu pridelali. Sklicali so ob nedeljah in praznikih proste posestnike k sebi, jih spodbujali, jim razkazovali to in uno, in kmalu je videl prosti mož, kako se dá kaj doseči. Spoznal je veliko potrebo gnojišč, znal je ceniti gnojnico in segel je kmalu v žep, si dal napraviti, kar je bilo potrebno, in stroški so mu bili dvakrat povrnjeni. Pozneji so se ustanovila posojilna društva; naročili so se na podučne kmetijske časnike in knjige, z eno besedo vnela se je živa želja po napredovalnem gospodarstvu. In zdaj na mestu, kjer je popred zemlja pusta bila, pridelujejo lepo žito; v hlevu imajo lepo živino; posestva niso zadolžena, kajti društva posojujejo denar takim kmetom, ki so v stiski, da ne pridejo skopuhom v roke. Dela je bilo se vé da ogromno, predno so napravili umna gnojišča ter so mogli gnojnico — zlate rudnike kmetu — porabiti; napeljevali so na suhe travnike vodo, premočvirne devali so na suho; zložili so si zemljišča, posekali grme po travnikih, zboljšali pota, poprijeli so se sadjereje in živinoreje, lanoreje itd.

Kako je pri nas? Pojdimo po deželi in na prste lahko seštejemo umetna gnojišča, gnojnica se v potoke

napeljuje, gnoj dež izpira in kokoši ga razprskavajo; po poti na polje se ga mnogo zgubi, na njivi se dosti ne podorje. Kako bo potem mogel kmet zadostiti velikim potrebam, ker mu zemlja polovico manj daje, kakor bi mu imela in mōgla dajati?

Z živinorejo ni nič boljše. Temni hlevi, brlogom podobni, natlačeni so z živino, da se druga drugi vmikati ne more; goveja živina se ne krmi umno, sploh v tej reči mora vse drugače biti; mleko, kje ga hranite? Ono ljubi snažnost, a pri nas se v zakajenih, v umazanih posodah hrani.

Nehoté mi tukaj na misel pride predlanski „loški dopisnik“, kteremu sem obljubil, ga nikoli iz spomina spustiti, ker je rekel, da mora živina v hlevu biti, da gnoj dela, in žalibog! ravno v onem kraji živina pogmajni strada, domá pa vse pod zlo gré.

Naštel bi lahko še sto drugih pogreškov pri kmetiji, kteri očitno kažejo krivde o stiski!

Ali se more temu v okom priti?

Ako bi se o unmem kmetijstvu v izgled drugim na čelo postavili gospodje fajmoštri, učitelji in drugi bolj izobraženi posestniki, kmalu se bode tudi pri nas na bolje obrnilo.

Vi kmetje, ki znate brati, kmetijske bukve in časnike v roke! Zvečer, mesto da čas nepotrebno tratite, naj vzame eden knjigo v roke in bere o kmetijstvu, živinoreji, sadjereji itd. Saj imate „Novice“ in knjige. Ako je eden ne more kupiti, naj dasta dva, in tako se boste zdramili vsi. Povem Vam iz skušnje, ako koj v jeseni spreobrnate stare navade, da zemlja dá, kar od nje zahtevate, ne bode treba živeža drago kupovati, odrajovali boste lože davke in preskrbeli svoje otroke.

Niso ne samo davki vsega krivi; kajti brez sená ni živine, brez živine ni gnojá in brez gnojá ni žetve, pravi prigovor, ki je po vsem resničen.

Tudi jaz sem pripravljen pomagati po svoji moči tem bolj, ker se ne učim kmetijstva samo po besedi, ampak tudi dejansko; zato mi ne more nobeden reči, da ne govorim iz skušnje.

Iz Mödlinga poleg Dunaja.

Fr. Padar,

slušatelj više kmet. učilnice.

Gospodarska novica.

V podporo mnogim razdelkom kmetijstva cesarstva našega je c. k. ministerstvo poljedelstva postavilo za letošnje leto v proračun 2 milijona in 823.000 gold., po takem za 618.950 gold. več kakor preteklo leto.